

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— *Ἀναγραφή πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.* Ἐν τῷ κώδικι Theol. Graecus CCCII (Lambecius XXXIV) τῆς ἐν Βιέννῃ καισαροβασιλικῆς βιβλιοθήκης περιλαμβάνεται ἐν φ. 356—8 ἀναγραφή τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχῶν ἀξία δημοσιεύσεως, ἣν εἶχεν ὑπόσχεθῆ νὰ συμπεριλάβῃ ὁ Lambecius εἰς τὰ Supplementa Byzantinae historiae, ἅτινα ἐσκόπει νὰ ἐκδώσῃ.

— *Ἑλληνικαὶ παροιμίαι.* Ἐν φ. 99α τοῦ κώδικος Phil. Graecus CCXVI τῆς ἐν Βιέννῃ καισαροβασιλικῆς βιβλιοθήκης εὑρηγται γεγραμμένοι αἱ ἐξῆς καὶ ἄλλοθεν γνωσταὶ ἑλληνικαὶ παροιμίαι: Ἴππος εἰς λείον πεδίου. Ἄετος εἰς θήραν. Ξυρὸς εἰς ἀκόνην. Σφαῖρα κατὰ πρηνούς. Πῦρ εἰς ἀκάνθας. Σπόγγος εἰς ὕδωρ.

— *Γαζῆ Χασάν πασᾶ Μπουγιουρουλδίου:*

Ἴσον τοῦ μπουγιουρουλδίου

Γαζῆ Χασάν πασᾶς ἐλέω θεοῦ βεζύρης καὶ καποδάν πασᾶς καὶ τῶν λοιπῶν.

Προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι καὶ ἕλος ὁ κοινὸς ραγιᾶς τῆς νήσου Πολυκάνδρου, βλέποντες τὸ παρὸν ὑψηλὸν καὶ ἡγεμονικὸν πουγιουρούλδι, ἔστω εἰς εἰδήσιν σας, ὅτι τὸ ἰλιζάμι τοῦ νησιού σας τοῦ παρόντος χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἔτους, ἀπὸ πρώτης Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ ἐλευσομένου Φεβρουαρίου χρόνον ἓνα ὀλόκληρον τὸ ἐδώσαμεν πρὸς τὸν Λεονάρδον Βαλέτα, τὸν ὁποῖον θέλετε τὸν γνωρίζει διὰ β' ὁδὸα καὶ ζαμπίτην σας, παραδίδοντες αὐτῷ μετὰ προθυμίας τὰ χαράτσια σας, κομέρης, δεματικὸν καὶ εἰ τι ἄλλο κανονικὸν καὶ συνειρησμένον κατὰ τὸν τρόπον τοῦ βοεβοδαλικίου εἶναι δικαίωμα, προσφέροντες πρὸς τὸν ρηθέντα βοεβόδα καὶ τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν ὡς πρὸς ζαμπίτην σας, καὶ εὐπειθειαν. Σὺ δέ, ὦ βοεβόδα, πρόσεχε καλῶς ἀπὸ νεωτερισμοῦς καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ζήτημα ἐναντίον τῆς βασιλικῆς ἀγίας κρίσεως καὶ τῶν τοπικῶν συνηθειῶν, ἐπιμελοῦμενος

1. Ἴσον 2. χασάν 4. οἱ 8. ἐδώσαμεν

πάντοτε διὰ τὸ συμφέρον τοῦ πτωχοῦ ραγιαῖ καὶ διευθύνων αὐτὸν ἀφελοπρὸσώπως ἐν δικαιοσύνη. Τίγας ἄλλοτὸν γὰρ μὴ φανῆ ἐναντίος τοῦ παρόντος ὑψηλοῦ καὶ ἡγεμονικοῦ μπουγιουρουλδίου, καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως. Ἐξεδόθη ἀπὸ τοῦ διδανίου τοῦ βασιλικοῦ τερβανέ.

— Ἐκφρασις διὰ στίχων τοῦ πρωτονοταρίου τῆς Ἐφέσου τοῦ Περδίκη περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις κυριακῶν θαυμάτων καὶ θαυμάτων. Ἐν τῷ κώδικι Phil. gr. 149 τῆς Βιέννης, τῷ γεγραμμένῳ κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, εὐρίσκομεν τὴν γνωστὴν ἔκφρασιν διὰ στίχων τοῦ Περδίκη τῆς ὁποίας τὰ κείμενα παραβαλλόμενα πρὸς τὸ ἐκδομένον κείμενον ἐν τῷ 25 τόμῳ τῆς Βυζαντιδὸς τῆς Βενετίας¹ παρέχει τὰς ἀκολούθους διαφορὰς.

3. ταύτην, αὐτὸς ἐκφράσω.
 5. μέσον κοιλάδων. δύο
 6. πάντη 7. βοριώτερον
 9. δι' ἀμπελώνων 10. ἔχοντα
 13. οὐπερ ἐντὸς πεφοιτηκῶς
 16. ὑφ' οὐπερ ἔστιν 17. ἐστὸς
 21. ἔστιν ἐν στοαῖς 23. κλήμακι
 24. ὡς ἀμετροβυθούσης 25. ὑπερθεν ταύτης
 31. μεταμικρὸν 32. Γολγοθᾶν δε
 34. ἔστι καὶ μέχρι νῦν 35. ἐφ' ὧπερ
 36. ἐρυθρίζουσαι 38. πρὸς δὲ ζωοδόχος
 46. ἔστιν ὁ τρόπος κάτωθεν κλιμακωτὸς εἰς βάθος
 49—50. (ἄλλοι —μέσω) λείπουσιν
 51. ἀμφοτέραι ἐνί 57. σφαιροειδῶν
 62. τούτω
 69. (ἐν μέρει δὲ—τείχους) λείπει
 70. ἄνωθεν οἴκων τοῦ Δαυὶδ λείψανα τῶν προτέρων
 74. εἰς τύπον 79. τοῦ τοίχους 80. κατίδοις
 81. Ἰοσεδέκ 82. Μελχισεδέκ
 83. πεδινὸν ναοῦ 89. τυγχάνων
 97. ἑκατοστύας 102. ἔλλεγμοῦ
 104. μολυβδίνης 107. ἐπεὶ δε 108. εἰώας

1. Περὶ τοῦ Περδίκη καὶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ ἔργου αὐτοῦ πρὸβλ. Κρουμβάχερ κατὰ μετάφρασιν Σωτηριάδου Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτέχνης τόμος Β' σελ. 30.

109. ἀνεστηκὸς ἔστι 110. ἕω 112. μηλίων
 113. ἀλλ' 119. ἐλαιῶν 125. τὸ δ' ἀπ' ἐκείνου
 128. τοίχους 129. ὡς πολλαὶ 130. ἀπὸ
 131. ἐναυτῆ, τολμῶντας 132. καθαρὰν ἐξαγορείαν
 137. βίθσφαγῆς 139. βιθανίαν
 141. ἐπαφροῖζον 145. λαῦρα 146. Γετθσιμανῆ
 150. λογνοκαῖδες ἄπαυστον 151. παρ' αὐτῶν
 154. πανασσάση 158. καθορῶνται 160. ὁ τῆς
 162. καὶ τόπος ἐνθα 170. ἐξ ἧς τυφλὸς
 171. ὑπογέου 173. καταρδεῦον καλλωπίζον
 176. ἴδοις 180. λαῦρα 181. ἄστεος 193. κελλύδριον
 201. Γετθσιμανῆ 202. τῷ δ' 208. δυσμὰς κοιλάδος
 228. λάβοι 229. εὐρήσειε 238. ἄγη 240. παρυποκουβεῖσα
 248. φαίνεται δὲ 255. κατοικείας 257. εὐρομεν

— Ἄνθη εὐλαβείας¹⁾. Παρὰ Παναγ. Φορέστη Τυπάλδῳ ἐν Βενετίᾳ εἶδον τόδε τὸ βιβλίον: Ἄνθη εὐλαβείας ἐκχυθέντα εἰς τὴν πανένδοξον μετὰστασιν τῆς θεομήτορος Μαρίας παρὰ τινῶν τῶν τοῦ φλαγγινιανοῦ Ἑλληνομουσειοῦ Τροφίμων τε καὶ Σπουδαίων, ἐπιστάσις καὶ ἐπαγορθῶσαι τοῦ πολυμαθεστάτου αὐτῶν ἱεροδιδασκάλου Ἰωάννου Πατούσα τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, Γυμνασιάρχου τοῦ ρηθέντος φροντιστηρίου, καὶ πανευλαβῶς ἀφιερωθέντα τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ Σοφωτάτῳ Κῶ Κῶ Μελετίῳ Τυπάλδῳ Μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας, Ὑπερτίμῳ καὶ Ἐξάρχῳ πάσης Λυδίας καὶ τῶν ἐν ταῖς Κλειναῖς Ἑνεταῖς Ἑλλήνων Ἀξιοπρεπεστάτῳ Προέδρῳ.

Ἑνετίησιν. ἀφη'. Con licenza de' Superiori.

Περιέχει δὲ 1) ἀφιέρωσιν ἐν πεζῷ καὶ εἰς τὴν δημοτικὴν γεγραμμένην φέρουσαν τὴν ὑπογραφήν Λιβερίου Κολέττη ἱερέως Ἀθηναίου σὺν τοῖς λοιποῖς Σπουδαίοις τοῦ φλαγγινιανοῦ Ἑλληνομουσειοῦ.

2) Εἰς τὸν Πανευλαθέστατον . . . Ἰωάννην Πατούσαν ἐπίγραμμα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλλ. ὑπὸ Δημητρίου Γεωργούλη ἐκ Τρικάλων τῆς Πελοποννήσου.

1. Λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔργου τούτου εὐρίσκομεν καὶ εἰς τὸν πρότινος ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Petit πρώτον τόμον τῆς Bibliographie Hellenique τοῦ 18 αἰῶνος τοῦ Legrand. Ὁ Σάβας τούναντιον ἀγνοεῖ τὰ ἔργον τοῦτο τοῦ Πατούσα, εἰ καὶ ἀναφέρει αὐτὸ ἄνευ τῆς ὀνομασίας τοῦ συγγραφέως ἐν ὑποσημειώσει (πρβλ. Σάβας Νεοελ. φιλ. σελ. 461 καὶ 462 ὑποσ. 1).

3) Ὄνόματα τῶν Ἀβλαβῶν Ἀκαδημικῶν (ἐννοοῦνται οἱ Illesi). Ἐν τούτοις Ἀθηναῖοι πλὴν τοῦ Κολέττη Γεώργιος Πατούσας ἱεροδιάκονος, καὶ Ἀνδρέας Μπιάρης.—Τὸ ὄλον δὲ 12.

4) *Εἰς τὴν μετάστασιν τῆς Παρθενομήτορος Μαρίας* λόγος ἐκφραστικὸς ὑπὸ Γεωργίου Πατούσα ἱεροδιακόνου, εἰς τὴν κοινήν, ἀξιόλογον.—Ἀπὸ σελ. 7—16.

5) *Εἰς τὸν πανιερώτατον . . . Μελέτιον Τυπάλδου ᾄσμα* λυρικὸν μετὰ τὸ ὅποιον ἐπαινᾶται ὡς ἔμφυχος καὶ πνευματοκίνητος λύρα, κατὰ τὴν ἑναρμόνιον τάξιν ὅπου εἰς τὸν κόσμον εὐρίσκεται ἐν τολμηρῷ μέτρῳ εἰς κοινήν, ὑπὸ Ἰωάννου Βούλγαρι Κερκυραίου ἀρχιδιακόνου Φιλαδελφείας.

6) *In lode della Grecia* Sonnetto ἄνευ ὑπογραφῆς.

7) *Εἰς τὴν μετάστασιν τῆς Πανάγνου* ᾠδᾶριον τὸ παρ' Ἰταλοῖς λεγόμενον Σονέττο, ὑπὸ Φραγκίσκου Κολομπῆ ἱεροδ. ἐκ Κεφαλληνίας.

8) *Sopra la gloriosa Assunzione . . .* Sonetto.

9) Ὅτι ὁ θάνατος τῆς Θεομήτορος ἐστάθη ἡ θεϊκὴ ἀγάπη κλ. ᾠδᾶριον Ἀντωνίου Στρατηγοῦ ἀναγνώστου Κερκυραίου.

10) *Εἰς . . .* Μελ. Τυπάλδου ᾄσμα Σαπφικόν, ὅπερ τῷ Ἠλίῳ παραβάλλεται (ἀνώνυμον).

11) *Ad B. V. in Coelum assumptam*, Epigramma Ἴκτορος Σιγούρου Ζακυνθίου.

12) *Εἰς τὴν μετάστασιν τῆς Παρθενομήτορος Μαρίας* ᾄσμα Σαπφικόν, ἀνώνυμον.

13) *Ad . . .* Mel. Typaldum epigramma τοῦ Κρητὸς Φραγκ. Γεράρδου.

14) *Εἰς τὴν Ἑλλάδα* ἕτερον ᾠδᾶριον ἐν σελ. 30 ἀνώνυμου.

15) *Εἰς τὴν ἔνδοξον Μετάστασιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου* παίγιον ποιητικὸν καμωμένον κατὰ μίμησιν τοῦ σοφοῦ Ἀνακρέοντος ὑπὸ Μυτάρη Ἀθηναίου. *Εἰς τὴν κοινήν.*

16) *Εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεομήτορος* δύο ἐπιγρ. ἀνώνυμα εἰς τὴν ἀρχαίαν.

17) *Sopra la gloriosa Assunzione . . .* Sonetto τοῦ Ἀντωνίου Λάνδου Κρητικοῦ.

18) *Εἰς τὴν Πανήγυριν τῆς Θεομητορικῆς μεταστάσεως* δύο Ἐπιγράμματα ἀνώνυμα.

19) *Al merito . . . di . . .* Mel. Tipaldo . . . Sonetto ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Κουερίνη Ζακυνθίου.

20) Εἰς τὴν κοιμήσιν τῆς Παναμώμου ἐπίγρ. ἀρχ.

21) Εἰς τὴν αὐτὴν Πανήγυριν ἕτερον παίγιον ποιητικόν. Ἰωάννου Λομπουδίου Κρητικοῦ.

22) In Laudem deiparae in Coelum assumptae. Epigramma ἀνώνουμον.

23) Εἰς ἕναν Ἀμούσου, ὁποῦ ἐλόγιαζε νὰ ψάλλη εὐμορφα. Ἀματίου ἐνδεκασύλλαβον, ὑπὸ Λαυρεντίου Βενερίου Κρητικοῦ.

24) Εὐχαρίστησις «Ὅταν δὲν φθάνει ὁ εὐχάριστος ἄνθρωπος νὰ ἀνταμείψῃ μὲ τὰ ἔργα τὸν εὐεργέτην του, πάσχει καὶ μὲ τὰ λόγια νὰ φανερώσῃ τὰ χρέη του. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡμεῖς δὲν φθάνομεν εἰς τὸ πρῶτον, θέλομεν καὶ κηρύξῃ παντοτινὰ τὴν ἀγαθοποιόν σας πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασιν.» Λιβέριος Κολέττης Ἱερεὺς Ἀθηναῖος.

Τὸ ὄλον εἰς μέγα δον σ. 42 καὶ φύλλον ἀσελίδωτον, ἐφ' οὗ τὸ σύμβολον τῆς Ἑταιρίας τῶν Illesi.

Τὸ δ' ἐν σελ. 30 «Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕτερον ῥάδιον» εἶνε τῆδε, ἀνώνουμον :

Στὴν σκιὰν ἑνὸς δένδρου ὕπνον κειμένος
ἀνέπνεον βαθύν, μὰ μὲ καρδίαν
περίλυπον, γιὰ τὴν εὐτυχίαν
τῆς Ἑλλάδος στὸν νοῦν μου εἶχα, καὶ σθένος.

—
Ὅταν μίαν φωνὴν ἔτῃ ὕπνωμένος,
σῆκω, ξύπνα, γρυκῶ τί ἀθυμία,
τί ὕπνος εἶν' αὐτός; ποῖαν δυστυχίαν
ἔχεις καὶ κείττεσ' ἔτῃ τεθλιμμένος.

—
Ξυπνῶ, καὶ βλέπω εὐθύς ἄνω νὰ μένη
ἢ ἴδια Ἀθηναῖα μὲ παρρησίαν,
κ' ἔτῃ ἀπὸ ψηλὰ μοῦ συντυχαίνει.

—
Τῆς Ἑλλάδος τῆς πρὶν τὴν εὐδοξίαν
χρόνος τινὰς ποτὲ δὲν τὴν μαραίνει,
γιατ' ἀμάραντος εἶναι ἢ σοφία.

— Παῦλος Ὑδρουνηγός. Περὶ τοῦ ἐξ Ὑδροῦντος τῆς Ἰταλίας (Ουεράντο) Ἑλληγος ζωγράφου τούτου τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, περὶ οὗ

ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Γ', 1913, σ. 347, μικρὰ μονογραφία ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς ἐγγύς τῆς Ρώμης μονῆς τῆς Κρυπτοφέρρης (Grottaferrata) *Roma e l'Oriente*, ἔτ. Ζ' 1917, σελ. 130—146 ὑπὸ τοῦ G. N. Sola, τοῦ αὐτοῦ τοῦ γράψαντός τινα περὶ τοῦ ζωγράφου Παύλου ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift* τόμ. Κ' 1911, σελίς 381.

— **Μονὴ Ἀργυροπόλου ἀνύπαρκτος.** Τὸ ὑπ' ἀριθ. XXXI ἐπίγραμμα τοῦ Θεοδώρου Βηλαμῶν τὸ ἐκδοσθέν ὑπὸ τοῦ *Horner* ἐν τοῖς *Wiener Studien* Τόμ. XXV, 1903, σελ. 193 ἐπιγράφεται: *Εἰς νέραντζαν* (γρ. *νεραντζέαν* ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος τομ. 8 σ. 135) τῆς μονῆς τοῦ ἀργυροπόλου (;) καυθεῖσαν ὑπὸ χειμῶνος». Ἀλλὰ τοιαύτη μονὴ δὲν εἶνε γνωστὴ, ἐν δὲ τῷ κώδικι γέγραπται τῶν ἀργυρῶν.

— **Ὁ Ἅγιος Βησσαρίων ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης.** Ὁ κ. Ν. Γιαννόπουλος ἀπέστειλε τὰ ἀκόλουθα. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητῆς Σπ. Π. Λάμπρος ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι (τόμ. Ε', 1908, σ. 290-295) ἀφιέρωσε σελίδας τινὰς περὶ τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος, ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης, ἀκμάσαντος κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΣ' αἰῶνος. Καὶ ὁ βίος καὶ ἡ προσωπογραφία τοῦ Ἁγ. Βησσαρίωνος ποικίλλουσιν. Οἱ δὲ μέχρι τοῦδε γράψαντες περὶ αὐτοῦ ἔγραψαν πεπλανημένως (πρὸλ. ἀναγραφὴν ἐν τῷ ἐμῷ ἄρθρῳ *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Θεσσαλίας ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου «Παρνασσοῦ»* (τόμ. Γ'. 1914, σελ. 261-267). Ἡμεῖς ἐγράψαμεν (ἐνθ' ἀνωτέρω) ὅτι ὑπῆρξαν δύο Βησσαρίωνες: εἷς ὁ ἀπὸ Δημητριάδος προαχθεὶς εἰς τὸν θρόνον Λαρίσης, κατὰ τὸ ὑπὸ Ἰωάννου Σακελλίωνος δημοσιευθὲν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος (τόμ. Β' σελ. 17-20)· ὁ δ' ἕτερος, ὁ ἀπὸ Σταγῶν, ὑποτακτικὸς ὢν τοῦ πρώτου, περὶ οὗ ὁ ὑπὸ Παχωμίου τοῦ Ρουσάνου συνταχθεὶς βίος ἐν ἀρχαίᾳ φράσει, ἐξ οὗ ἐλήφθησαν οἱ ἐν τοῖς Συναξαρίοις ἐν δημῳδῇ φράσει (βλέπε Σπ. Π. Λάμπρου ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι, τόμ. Ε', 1908, σ. 292-293). Ὁ βίος οὗτος τοῦ Ρουσάνου περιέχεται καὶ ἐν ταῖς Ἀκολουθίαις τῶν ἁγίων, ὧν ἡμεῖς ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὴν ἔκδοσιν τοῦ 1856 καὶ τὴν τοῦ 1897 (πρὸλ. Λάμπρου, Νέος Ἑλληνομνήμων, ἐνθ' ἀν. σελ. 290). Ἐπίσης δὲ ποικίλλουσι καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ ἁγίου. Περὶ τούτου δ' ἐγράψαμεν ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου «Παρνασσοῦ» (τόμ. Ζ', 1903, σ. 222 καὶ ἐξ. μετὰ δύο λιθογρ. πινάκων, ὧν ὁ εἷς ἐγχρωμος). Τὸ ζήτημα ὁμῶς ἔλυσεν ἡ μικρὰ παλαιὰ ἐκκλησίαι τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων ἐν Τρικκάλοις, ἧτις διέσωσεν ἡμῖν

ώραίας τοιχογραφίας ἐν μὲν τῷ κυρίως ναῷ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ἐν δὲ τῷ βορείῳ κλίτει, τῷ καὶ γυναικωνίτῃ, τοῦ ΙΖ' αἰῶνος. Ἐνταῦθα παρίσταται ὁμάς ἀρχιεπισκόπων ἁγίων Λαρίσης, ὧν τινες εἶναι ἄγνωστοι ἀλλαχόθεν. Ἐλάβομεν φωτογραφίας αὐτῶν καὶ προτιθέμεθα νὰ δημοσιεύσωμέν που τὴν σχετικὴν πραγματείαν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ σημειούμεθα ἐνταῦθα ὅτι ἐν τῇ ὁμάδι ταύτῃ ἐξ ἑπτὰ ἀρχιεπισκόπων ἁγίων παρίστανται καὶ δύο Βησσαρίωνες Λαρίσης, ὧν ὁ εἰς κατέχων τὴν τετάρτην θέσιν φέρει γένειον μακρὸν μέλαν σφραγισθὲς καὶ τὴν ἐπιγραφὴν : « Ὁ Ἅγιος Βησαρίων, ὁ πρῶτον ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης ». Ὁ δ' ἕτερος, κατέχων τὴν ἐξόχτην καὶ τελευταίαν θέσιν, φέρει γένειον μέλαν πλατὺ τετράγωνον (αἶος παρίσταται εἰς περισσοτέρας ἐκκλησίας καὶ εἰκόνας ἐν Θεσσαλίᾳ ἴσως καὶ ἀλλαχοῦ) καὶ τὴν ἐπιγραφὴν : « Ὁ Ἅγιος Βησαρίων, ὁ τοῦ Σωτῆρος, ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης ». Κατὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἑπτὰ εἰκονιζομένων ἁγίων ἐπισκόπων Λαρίσης ὁ νεώτερος πάντων εἶναι ὁ Βησσαρίων ὁ Β', ὁ ἀπὸ Σταγῶν, ἀποθανὼν τῷ 1541 Σεπτεμβρίου 15. Ὁ δὲ ζωγράφος, πλησιέστερος πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ὧν εἶχε σαφεῆ γνῶσιν τῶν εἰκονιζομένων προσώπων καὶ παρέστησε τοὺς δύο Βησσαρίωνας διαφόρως ἐπιγράψας πρὸς διάκρισιν αὐτῶν ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου « ὁ πρῶτον », ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου « ὁ τοῦ Σωτῆρος », δηλ. ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Σωτῆρος, τῆς μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐπωνομαζομένης « τοῦ Δουαίκου ». Ἐπομένως οἱ βιογράφοι τὸν Ἅγιον Βησσαρίωνα Λαρίσης, ἐβιογράφησαν τὸν δεύτερον, εἰς ὃν ἀποδοτέα τὰ βιογραφούμενα. Ἡ δὲ σύγχυσις εἰς ἣν περιέπεσαν πάντες οἱ νεώτεροι, οἱ γράψαντες περὶ τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος, βλέποντες τὴν ἀντίφασιν μεταξύ τοῦ σιγιλίου (ἀπὸ Δημητριάδος) καὶ τοῦ βίου (ἀπὸ Σταγῶν), προῆλθεν ἐκ τῆς ὁμωνομίας τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου Βησσαρίωνος. Τοῦ πρώτου δὲν ἔχομεν οὔτε ἀκολουθίαν, οὔτε βίον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— Ἡ βαυαρικὴ ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἀπαντῶσα εἰς τὴν πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας τῆς ἐκδόσεως τῶν καταλοίπων τοῦ Λάμπρου σταλείσαν ἔκκλησιν ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἐπιτροπείαν τὸ ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθμὸν 1414 ἔγγραφον τῆς 29 Νοεμβρίου 1921.

Die Bayerische Akademie der Wissenschaften hat mit lebhafter Teilnahme und Freude von dem Aufruf für die Veröffentlichung des Nachlasses von Spyridion P. Lambros Kenntnis genommen. Sie hat den berühmten hellenischen Gelehrten mit Stolz unter die Jhrigen gezählt und zweifelt nicht, dass die Herausgabe seines reichen gelehrten Nachlasses einen hochwichtigen Beitrag zur Geschichte des Hellenismus liefern wird, an dem alle Völker der Menschheit ein so grosses Interesse haben.

Leider erlauben die finanziellen Verhältnisse Deutschlands mit denen auch unsere Körperschaft zu ringen hat, uns nicht wie wir gerne wünschten, eine wirksame materielle Unterstützung des grossen Unternehmens in Aussicht zu stellen. Aber unsere philosophisch-philologische Klasse hat in ihrer letzten Sitzung ausdrücklich beschlossen, dass sie mit Freude bereit ist, jede Unterstützung gelehrter Art die den verehrten Ausschuss etwa wünschenswert erscheint, in weitgehendsten Mass beizusteuern.

Indem ich mich beehre, Sie von diesem Beschluss in Kenntnis zu setzen, zeichne ich mit dem Ausdruck ausgezeichneteter Hochachtung.

— Ὁ *A. Rubio y Lluch* ἐν τῇ ἐπετηρίδι τῶν καταλανικῶν σπουδῶν γράφει ἄρθρον περὶ τοῦ Σπ. Λάμπρου ἐξαίρων τὴν δράσιν καὶ ἀξίαν αὐτοῦ, ὅπερ θέλομεν ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ δημοσιεύσει ἐν μεταφράσει.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ σεμιναρίου τῆς βυζαντιολογίας ἀπηύθυνε πρὸς τὴν κυρίαν Λάμπρου ἐπιστολήν, ἐν ᾗ μεταξὺ ἄλλων γράφει ζητῶν τὴν εἰκόνα τοῦ Λάμπρου πρὸς ἀνάρτησιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ σεμιναρίου.

«Mes auditeurs vous sauront gré, Madame, d'avoir sous les yeux le portrait de l'illustre défunt, dans la salle consacrée aux études qu'il a si brillamment illustrées dans sa vie laborieuse et féconde».

— Ἐν τῇ Λαογραφίᾳ, τῷ Δελτίῳ τῆς ἐλληνικῆς λαογραφικῆς ἐταιρείας (τομ. Η' τεύχ. Α' καὶ Β 1921 σ. 231) ὁ διευθυντῆς τοῦ λαογραφικοῦ ἀρχείου κ. Στίλπο Π. Κυριακίδης παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα μεταξὺ ἄλλων περὶ τοῦ Σπ. Λάμπρου «Ἱστορικὸς καὶ κυρίως μεσαιωνοδίφης, ἐρευνητῆς ἐνθουσιώδης καὶ ἀκαταπόνητος ἀφιέρωσε τὸν βίον αὐτοῦ ὀλόκληρον εἰς τὴν ἐρευναν τῶν σκοτεινῶν χρόνων τοῦ μεσαίωνα, ἐν τοῖς ὁποίοις κεῖνται τὰ σπέρματα τοῦ νέου ἐλληνικοῦ βίου. Εὐρείαν δ' ἔχων παιδείαν καὶ ἀντίληψιν ὀρθὴν καὶ πολυμερέστατον ἐνδιαφέρον, κατέλιπεν ἔργων ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων ἀριθμὸν σημαντικώτατον οὐ μόνον διὰ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐλληνισμοῦ ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἐν γένει ἱστορίαν αὐτοῦ, τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ βίου. Εἰς τὸ εὐρὺ τοῦτο ἔργον τοῦ Λάμπρου σημαίνουσιν θέσιν κατέχει καὶ ἡ λαογραφία».

— Ὁ Ἐφορος τῶν Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Σωτηρίου, συνεχίζων τὰς παρεχομένας εἰς τὸν «Ν. Ἑλληνομνήμονα» πληροφορίας περὶ τῶν Βυζαντινῶν μνημείων ἀνακοινεῖ:

Αἱ ἀπὸ τῆς διακοπῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ν. Ἑλληνομνήμονος μέχρι σήμερον ἐνέργειαι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν Βυζαντινῶν μνημείων εἶναι αἱ ἀκόλουθαι:

1) **Συντηρήσεις μνημείων.** Διὰ τοῦ Νόμου 2,447 (ἄρθρ. 14) συνεστάθη Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον ἀναστυλώσεως, ἐπισκευῆς καὶ συντηρήσεως ἀρχαίων καὶ ἱστορικῶν μνημείων ἐν τῷ Ἰπουργεῖῳ τῆς Παιδείας, ὅπερ ἀποφαίνεται ἐκάστοτε γνώμην περὶ τῆς διατηρήσεως, ἐπείγουσας ἐπισκευῆς κλπ. τῶν βυζαντινῶν μνημείων καὶ οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἄλλων καλλιτεχνικῶν καὶ ἱστορικῶν μνημείων τῶν παλαιότερων τοῦ ἔτους 1830.

Δι' ἐτέρου ἄρθρου (ἄρθρ. 15 § 3) τοῦ αὐτοῦ Νόμου θέλει συνταχθῆ καὶ δημοσιευθῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ τμήματος Κατάλογος τῶν ἐν Ἑλλάδι μνημείων καὶ οἰκοδομημάτων τῶν μέχρι τοῦ ἔτους 1830.

Διὰ νεωτέρου Νόμου 2,674 λαμβάνεται μέριμνα περὶ τῆς δηλώσεως παντὸς εἴδους ἔργων τέχνης καὶ ἱστορικῆς ἀξίας μεσαιωνικῶν.

χρόνων παλαιότερων τοῦ 1830 εἰς τὰς κατὰ τόπους ἀρχαιολογικάς ἀρχὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαιοπωλῶν καὶ τῶν κατόχων ἰδιωτικῶν συλλογῶν.

Διὰ τοῦ 5ου ἀρθροῦ τοῦ Νόμου τούτου συνεστάθη ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης, τοῦ Τμηματάρχου τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος καὶ τοῦ Ἐφόρου τῶν Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων, ἧτις θὰ καταρτίσῃ ἐντὸς ἑτους πίνακα ἐμφαίνοντά τὴν ἀξίαν τῶν δηλωθέντων ἔργων, ἐξ ὧν τὰ Ἱπταυργεῖον δύναται μετὰ γνωμάτευσιν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου νὰ ἀγοράσῃ ὅσα ἤθελε κρίνει χρήσιμα διὰ τὰ Μουσεία. Τὰ κατατεθησόμενα ἐν τῷ Βυζαντινῷ Μουσείῳ ἀγοράζονται καθ' ὑπόδειξιν τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μουσείου.

Ὅμοίως διὰ τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ αὐτοῦ Νόμου θὰ καταγράφωσι διὰ τῆς Ἐφορείας Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων ἐντὸς δύο ἐτῶν τὰ ἐν ταῖς Μοναῖς, Ἐκκλησίαις ἢ ἐν ἄλλοις δημοσίαις, δημοτικαῖς ἢ κοινοτικοῖς ἰδρύμασιν εὑρισκόμενα ἔργα βυζαντινῆς ἢ μεσαιωνικῆς τέχνης καὶ ἱστορικῆς ἀξίας.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀνωτέρω ἤρξατο ἤδη καὶ ἅμα τῇ συμπληρώσει τῆς ἐργασίας θὰ δημοσιευθῶσι τὰ συμπεράσματα ἐν Ν. Ἑλληνομνήμωνι.

2) Ἐργασίαι Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων. Αἱ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀνωτέρω Νόμων ἐργασίαι τῆς Ἐφορείας τῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι:

α') Ἐγένοντο ἀναστυλιωτικαὶ καὶ σκαφικαὶ ἐργασίαι εἰς εὐρυτάτην κλίμακα ἐν Θεσσαλονίκῃ μετὰ τὴν κατ' Αὐγουστοῦ τοῦ ἔτους 1917 γενομένην μεγάλην πυρκαϊάν.

Ἐκ τῶν καυθέντων μνημείων συνετηρήθη ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, συγκρατηθέντων τῶν διασωθέντων αὐτοῦ μερῶν δι' ἀναστυλιωτικῶν ἐργασιῶν ἐκτελεσθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Ζάχου. Συγχρόνως ἐγένοντο καὶ ἀσκαφαὶ ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Σωτηρίου δι' ὧν ἤλθεν εἰς φῶς ἡ Κρύπτη τοῦ Ναοῦ ἐκτεινομένη ὑπὸ τὸ Ἱερὸν Βῆμα καὶ τὰ ἐκατέρωθεν Πτερύγια, ἀνευρέθησαν δὲ ὑπὸ τὰ τουρκικὰ κοινάματα εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Ναοῦ νέα μωσαϊκὰ καὶ τοιχογραφίαι.

Λεπτομερῆς ἐκθεσις τῶν ἐκτελεσθεισῶν ἐργασιῶν ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Δελτίῳ τοῦ ἔτους 1918 (Συμπλήρωμα Τόμου Δ' ἐκδοθέντος τῷ 1921).

Ὅμοίως διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιτέκτονος ἐγένετο ὑποατήριξις τοῦ Νάρθηκος τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Θεσσαλονίκης καταρ-

ριφθέντος τοῦ ἀπειλοῦντος τὴν Ν. Δ. γωνίαν τοῦ Νάρθηκος τοῦ βυζαντινοῦ Ναοῦ Μιναρέ.

Τέλος διὰ τοῦ καλλιτέχνου κ. Κ. Ρούμπου ἐγένετο στερέωσις τοῦ ἐν τῇ ἀψίδι τῆς Μητροπόλεως Σερρῶν μωσαϊκοῦ τοῦ παριστάνοντος τὴν Μετάληψιν τῶν Ἀποστόλων (11ου αἰῶνος).

β') Περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ ἐλήφθη φροντίς νὰ ἐπισκευασθῇ διὰ τοῦ Γραφείου Ἀναστυλώσεως τοῦ Ὑπουργείου. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως, κατ' Αὐγουστον τοῦ 1918, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου τῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων ἀνακεράμωσις τοῦ πλείστου μέρου τῆς στέγης τοῦ ναοῦ, συγχρόνως δὲ ἐγένετο καθαρισμὸς καὶ ἐξασφάλισις τῶν ἀξιολόγων μωσαϊκῶν διὰ τῶν τεχνιτῶν (tillieron καὶ Buda. Σκαφικὴ ἔρευνα πρὸ τοῦ Νάρθηκος ἔφερεν εἰς φῶς ἴχνη τῆς βυζαντινῆς φιάλης τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς.

γ') Ἡ Ἐφορεία τῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων διὰ τοῦ τεχνίτου κ. Βιτά ἐξησφάλισε καὶ συνεκράτησε τὰς τοιχογραφίας τῶν Καθολικῶν τῶν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ Μονῶν Καισαριανῆς καὶ Ἀστερίου.

δ') Διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Α. Ὀρλάνδου ἐγένετο ἐπισκευὴ τοῦ Παρεκκλησίου τοῦ Νεκροταφείου καὶ τῶν παλαιῶν τειχῶν τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς Δαφνίου καὶ τοῦ Κιβωρίου τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τῆς Ἐκατονταπυλιανῆς ἐν Πάρῳ.

ε') Διὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Α. Ξυγγοπούλου ἐγένετο ἐπισκευὴ τοῦ περιβόλου τῆς Περιβλέπτου καὶ μερικὴ ἀνακεράμωσις τῆς στέγης τῆς Μητροπόλεως ἐν Μυστρᾷ.

ς') Διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Καραχάλιου ἐγένετο μερικὴ ἐπισκευὴ τοῦ Κάστρου Χλουμουτσίου, συνεστάθη δε καὶ ἐξετελέσθη μερικὴ ἀνακεράμωσις τῆς στέγης τοῦ Καθολικοῦ τῆς Νέας Μονῆς ἐν Χίῳ.

3) Ἀνασκαφαί.

α') Ἐν Χίῳ ἐγένοντο σκαφικαὶ ἔρευναι κατὰ τὸ ἔτος 1919 εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰσιδώρου καὶ Μερόπης παρὰ τὴν πόλιν κτίσματος τοῦ τέλους τοῦ 7ου αἰῶνος. Προσδιωρίσθη τὸ διάγραμμα τοῦ Ναοῦ, ὅστις εἶναι σταυροειδῆς μετὰ τρούλλου. Εἰς τὸ μέσον τῆς Β. πλευρᾶς ὑπάρχει Κρύπτη ἐν ἣ οἱ τάφοι τῶν μαρτύρων. Ὁ προσδιορισθεὶς ναὸς ἀνάγεται πιθανώτατα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς 2^{ης} χιλιετηρίδος κτισθεὶς ἐπὶ τοῦ παλαιότερου, οὗτινος διακρίνεται μόνον τὸ Αἶθριον.

Ὅμοίως ἐγένοντο ἀνασκαφαί ἐν τῷ Κάστρῳ τῆς πόλεως Χίου, ἔνθα ἀνευρέθησαν ἐπὶ τοῦ ΝΑ. ἄκρου τοῦ Φρουρίου μέρη παλαιοχρι-

στιανικῆς Βασιλικῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἰς φραγκικοὺς πιθανῶς χρό-
νους εἶχεν ἰδρυθῆ ὑπὸ τῶν Γενουατῶν ναϊδριον διασωζόμενον σή-
μερον ἐν ἐρειπίοις.

β') Ἐν Θήβαις ἀνεσκάφη κατὰ τὸ ἔτος 1921 ὁ χώρος ἔνθα
ἔκειτο ὁ ἐξ ἐπιγραφῆς μόνου γνωστὸς ναὸς τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ
Θεολόγου (κτίσμα τοῦ ἔτους 852 μ. Χ.). Ἀνευρέθη μέρος τοῦ δε-
ξιοῦ κλίτους (διακονικόν) μεγαλοπρεποῦς Ναοῦ ἐκτισμένου κατ' ἰσο-
δομικὸν τρόπον διὰ λίθων εἰλημμένων ἴσως ἐκ τοῦ παρακειμένου
τείχους τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἀνευρέθησαν πλεῖστα διακοσμητικὰ
μέλη μετ' ἀναγλύφων σπουδαιότατα διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κοσμήμα-
τος ἐν Ἑλλάδι.

γ') Τέλος κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ
τοῦ λόφου τοῦ Ἀγία-Σολούκ, ἔνθα ἔκειτο ὁ Ναὸς τοῦ Θεολόγου.
Ἀπεκαλύφθη τὸ Ἱερὸν Βῆμα καὶ ἀνευρέθησαν πλεῖστα ἀρχιτεκτο-
νικὰ μέλη τοῦ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἰδρυθέντος σταυ-
ροειδοῦς μετὰ πέντε τρούλλων ναοῦ. Μεταξὺ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν
μελῶν διακρίνονται καὶ μαρμάρια μέλη εἰλημμένα πιθανώτατα ἐκ
τοῦ Ἀρτεμισίου. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀνευρέθη κυκλοτερὲς κτίσμα
μὴ προσδιορισθὲν εἰσέτι.

Αἱ ἀνασκαφαὶ Θηβῶν καὶ Ἐφέσου θὰ συνεχισθῶσι καὶ κατὰ τὸ
παρὸν ἔτος.